

Kommissionens meddelande om europeisk teknisk- veränitet, åtföljt av en EU-strategi för öppen källkod

Finlands Kommunförbund är en riksomfattande organisation där Finlands alla 308 kommuner och städer är medlemmar. De finländska kommunerna har ett omfattande ansvar för offentliga grundläggande tjänster, såsom utveckling av utbildning, sysselsättning och näringsverksamhet, miljöfrågor samt teknisk infrastruktur.

Europeiska kommissionen lägger fram en mångsidig, övergripande strategi för att uppnå teknisk suveränitet. Strategin innefattar initiativ som är sammanlänkade och ömsesidigt förstärkande i alla led i värdekedjan, från chip till infrastruktur, programvara, molntjänster och AI, och i synergi med tidigare och pågående initiativ såsom AI-fabriker och AI-gigafabriker. Detta återspeglas i fyra initiativ: Rättsakten om halvledare 2.0, Lagen om moln- och AI-utveckling (CADA), Den strategiska färdplanen för digitalisering och AI inom energi samt EU:s strategi för öppen källkod för att minska beroendet inom hela tekniksektorn. **I positionspappret fokuserar vi på EU:s strategi för öppen källkod.**

EU:s strategi för öppen källkod

Kommunförbundet välkomnar EU:s strategi för öppen källkod, men påpekar samtidigt att den fortfarande som helhet verkar vara något bristfällig när det gäller de praktiska förutsättningarna för öppen källkod. Det är i synnerhet **förvaltningsmodellerna, de strukturer som dessa kräver och den långsiktiga resursfördelningen som inte behandlas tillräckligt omfattande**. Även om det i strategin konstateras att öppen källkod inte är "gratis", fästs mindre avseende vid att ett

fungerande ekosystem för öppen källkod förutsätter systematisk förvaltning, tillförlitliga aktörer och kontinuerlig finansiering.

Utvecklingen av öppen källkod grundar sig ofta på en gemenskapsdriven modell, men system som stöder kritiska offentliga förvaltningsfunktioner kan inte förlita sig på lätta eller informella strukturer. Kommunförbundet betonar att **myndigheterna behöver tydliga och gemensamma modeller för utveckling och underhåll, där ägarstruktur, beslutanderätt och ansvar är tydligt definierade**. Den strategiska styrningen av den offentliga förvaltningens centrala system, det övergripande ansvaret samt hanteringen av utveckling och underhåll måste kvarstå hos aktörerna inom den offentliga förvaltningen.

Kommunförbundet påminner om att en ökad användning av öppen källkod dessutom i hög grad påverkas av det allmännas åtgärder, särskilt upphandlingspraxis och reglering. De nuvarande verksamhetsmodellerna kan antingen möjliggöra eller förhindra uppkomsten av lösningar som bygger på gemensam utveckling.

Vid utvecklingen av öppen källkod bör även splittring i olika riktningar undvikas. Kommunförbundet betonar att det i stället **är viktigt att identifiera de delområden där öppna lösningar ger störst nytta**. Detta har nära samband med en bedömning av marknadsläget: finns det fungerande konkurrens och livskraftiga alternativ inom det aktuella området eller råder det till exempel marknadsbrist, monopol eller brist på lösningar. I vissa fall kan ett ändamålsenligt mål vara att målmedvetet minska leverantörsberoendet och, i mån av möjlighet, bli helt oberoende av leverantörer, så att **koden för servicehelheten och förvaltningen av koden kvarstår i den offentliga sektorns händer**. En sådan prioritering motsvarar dock inte helt utgångspunkten för digital suveränitet, som betonar minskat beroende även i situationer där marknadsmässiga lösningar fungerar väl. Kraven på öppen källkod för den offentliga sektorn bör inte begränsa verksamheten, utan snarare möjliggöra den. EU:s utvecklingsarbete hinner ofta inte med den snabba utvecklingen inom den privata sektorn.

Kommunförbundet betonar att ett bättre utnyttjande av öppen källkod förutsätter tydliga stödstrukturer och ett fungerande ekosystem.

En central fråga är hur man får med marknadsmässiga aktörer i denna helhet. Utan företag och andra yrkesmässiga aktörer skapas inga tillräckligt skalbara och hållbara lösningar som kan utgöra trovärdiga alternativ till de system som används i stor utsträckning.

Kommunförbundet föreslår att EU:

- **säkerställer genomförandet** genom att fastställa mätbara mål för instrumenten, tydliga ansvarsområden och tillräcklig finansiering,
- **säkerställer den offentliga köparens valfrihet:** öppen källkod ska vara ett alternativ, inte en obligatorisk utgångspunkt,
- **bygger ett marknadsmässigt ekosystem** genom att involvera företag och tredje sektorn i utvecklingen, underhållet och serviceproduktionen,
- **förtydligar uppgifterna i fråga om öppen källkod, stödstrukturerna för lokalförvaltningen och finansieringen,**
- **prioriterar identitetsförvaltningen:** öppna IdM-lösningar stärker suveräniteten och underlättar byte av tjänster.